

Dictamen en relació amb la consulta plantejada per una universitat pública sobre quin és el marc legal per a l'ús tant particular com comercial dels "drones"

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit emès per un grup de recerca d'una universitat pública catalana sobre quin és el marc legal per a l'ús tant particular com comercial dels "drones".

Analitzada la petició i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

(...)

II

Un "drone" o vehicle aeri no tripulat és un tipus concret d'aeronau que vola sense tripulació humana a bord. Hi ha una gran varietat de models però, bàsicament, s'han creat dues variants: els que volen de manera autònoma (sense intervenció humana) i els que són controlats remotament (o també coneguts com aeronaus R/C).

Tot i dissenyats inicialment per complir tasques de caràcter militar, en els darrers anys, s'empren, tal i com s'apunta en l'escrit de consulta, per a una gran varietat d'usos civils, comercials o, fins i tot, policials, tals com, entre d'altres, la supervisió i la inspecció d'infraestructures o d'instal·lacions industrials i agrícoles; la gestió de residus naturals; la publicitat, l'oci i l'entreteniment; la cartografia; la realització de tasques d'emergència i d'ajuda humanitària; el control fronterer; la seguretat i la vigilància per part de les Forces i Cossos de Seguretat, etc.

El motiu, en bona part, de la proliferació d'aquests tipus d'aeronaus és la possibilitat d'incorporar-hi sofisticats sistemes de captació i gravació d'imatges en alta qualitat (fotografia o vídeo) o, fins i tot, equips de gravació de sons, detectors tèrmics, sistemes d'intercepció de comunicacions mòbils, eines de reconeixement facial o biomètric en temps real, entre d'altres aplicacions, que permeten el desenvolupament òptim de les seves funcions d'observació, supervisió i vigilància.

Els "drones" més comercialitzats són, tal i com s'assenyala a l'escrit de consulta, els quadricòpters. Aquests tipus d'aeronaus R/C inclouen un suport dissenyat expressament per poder incloure-hi una càmera que permeti la captació d'imatges (fotografia o vídeo) i, en el seu cas, sons, en alta qualitat (per exemple, el model DJI Phantom (www.dji.com/product/phantom) permet incorporar-hi una càmera tipus Gopro Hero2), o bé incorporen la càmera de sèrie (per exemple, el model AR Drone 2.0 Parrot (<http://ardrone2.parrot.com>)).

Atesa, doncs, la possibilitat de poder captar i, per tant, tractar imatges (o veus) mitjançant aquestes aeronaus, cal analitzar si el seu ús resulta adequat amb la normativa de protecció de dades personals. Aquesta anàlisi s'efectua en els apartats següents d'aquest dictamen.

Abans però convé puntualitzar, atès que en l'escrit de consulta se sol·licita que s'informi sobre el marc legal aplicable, que l'objecte d'aquesta Autoritat és exclusivament, de conformitat amb l'article 1 de la Llei 32/2010, garantir, en l'àmbit de les competències de la Generalitat, els drets a la protecció de dades personals i d'accés a la informació que hi

està vinculada. Per tant, en el present dictamen únicament s'analitza la incidència que pot tenir la utilització de "drones" en el dret fonamental a la protecció de les dades personals (article 18.4 CE).

III

La Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD) és d'aplicació "a les dades de caràcter personal registrades en suport físic, que les faci susceptibles de tractament, i a qualsevol modalitat d'ús posterior d'aquestes dades pels sectors públic i privat" (article 2.1), entenent per dada de caràcter personal "qualsevol informació referent a persones físiques identificades o identificables" (article 3.a).

L'article 5.1.f) del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la LOPD (en endavant, RLOPD) afegeix que és dada de caràcter personal "qualsevol informació numèrica, alfabètica, gràfica, fotogràfica, acústica o de qualsevol altre tipus que concerneix persones físiques identificades o identificables".

D'acord amb aquests preceptes, per tant, no hi ha dubtes en la consideració de la imatge i de la veu de persones físiques com a dades de caràcter personal. En conseqüència, el seu tractament, entès com "les operacions i els procediments tècnics de caràcter automatitzat o no, que permetin recollir, gravar, conservar, elaborar, modificar, bloquejar i cancel·lar, així com les cessions de dades que derivin de comunicacions, consultes, interconnexions i transferències" (article 3.c) LOPD), haurà de respectar els principis i garanties establerts a la LOPD.

Ara bé, tal i com es disposa en els articles citats, per tal que aquests principis i garanties de la LOPD resultin aplicables és fonamental que la captació i l'enregistrament d'imatges (o veus) mitjançant, en el cas examinat, l'ús de "drones" es faci en relació amb persones físiques "identificades o identificables".

En aquest sentit, el RLOPD concreta que és identificable "qualsevol persona la identitat de la qual es pugui determinar, directament o indirectament, mitjançant qualsevol informació referida a la seva identitat física, fisiològica, psíquica, econòmica, cultural o social. Una persona física no es considera identificable si aquesta identificació requereix terminis o activitats desproporcionats" (article 5.1.o).

Per tant, d'entrada, caldrà tenir en compte que si la utilització de "drones" no comporta la captació i l'enregistrament d'imatges (o veus) de persones físiques "identificades o identificables" es considera que no es produeix un tractament de dades personals als efectes de la LOPD i que, per tant, aquesta normativa no resulta d'aplicació.

Aquest podria ser el cas de la major part dels supòsits en què s'empren "drones" amb finalitats civils o comercials, per exemple, per a la captació d'imatges paisatgístiques, d'edificis arquitectònics o panoràmiques per a fins turístics, promocionals, de publicitat o de documentació patrimonial (en l'escrit de consulta es fa esment a les filmacions del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i de l'Abadia de Montserrat, així com de la Muralla romana de Barcelona), entre moltes altres.

De fet, tenint en compte que, d'acord amb el principi de qualitat de les dades (article 4.1 LOPD), únicament es poden tractar les dades que resultin necessàries per a les finalitats determinades, explícites i legítimes per a les quals s'han obtingut, caldria tenir present que en els supòsits com els assenyalats la captació i l'enregistrament d'imatges de

persones físiques “identificades o identificables” no estaria justificada, en tractar-se de dades personals no necessàries per al compliment de les finalitats preteses.

Sent així, és a dir, si certament no tingués lloc la captació i l'enregistrament d'imatges de persones físiques “identificades o identificables” a través dels “drones”, i sens perjudici d'altra normativa sectorial aplicable, no hi hauria cap impediment, des de la vessant del dret a la protecció de dades personals, perquè es fessin servir aquestes aeronaus amb finalitats civils o comercials.

IV

Ara bé, cal posar de manifest que, tot i no ser l'objectiu de la utilització dels “drones”, és probable que en algun moment determinat del seu ús es puguin captar imatges de persones físiques “identificades o identificables”, especialment, si es tenen en compte els emplaçaments en què habitualment s'empren aquestes aeronaus (espais públics i edificis o monuments, entre d'altres). Sent així, els principis i les obligacions establertes a la LOPD sí resultaran d'aplicació.

D'acord amb la LOPD, qualsevol tractament de dades personals requereix comptar amb el consentiment inequívoc de l'afectat, llevat que una llei disposi una altra cosa (article 6.1).

Partint de la premissa que quan se sobrevolen espais públics amb “drones” difícilment es podrà sol·licitar el consentiment dels afectats, i atès que la possible captació i l'enregistrament d'imatges de persones físiques “identificades o identificables” afectaria el dret a la pròpia imatge d'aquestes persones, convé fer referència a la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (en endavant, LO 1/1982).

Aquest dret a la pròpia imatge es pot definir com un dret que té “cada individu a que els demés no reproduïxin els caràcters essencials de la seva figura sense el consentiment del subjecte, de tal manera que tot acte de captació, reproducció o publicació per fotografia, film o un altre procediment de la imatge d'una persona en moments de la seva vida privada o fora d'ella suposa una vulneració o atac al dret fonamental a la imatge, com també ho és la utilització per a fins publicitaris, comercials o de naturalesa anàloga” (STS de 27 de març de 1999).

D'acord amb l'article 7 de la LO 1/1982, té consideració d'intromissió il·legítima en el dret a la pròpia imatge, entre d'altres supòsits, “la captación, reproducción o publicación por fotografía, filme o cualquier otro procedimiento, de la imagen de una persona en lugares o momentos de su vida privada o fuera de ellos, salvo los casos previstos en el artículo 8.2.” (apartat 5).

En aquest precepte s'estableix que el dret a la pròpia imatge no impedirà “la información gràfica sobre un suceso o acaecimiento público cuando la imagen de una persona determinada aparezca como meramente accesoria” (apartat c).

El Tribunal Suprem vincula l'accessorietat d'una imatge a la recognoscibilitat dels subjectes que en ella apareguin, a la major o menor proporció que ocupen en la fotografia, o tractant-se d'imatges en moviment –com seria en aquest cas–, a l'aparició d'aquests subjectes fugaçment o en un segon pla. Per al Tribunal, la intromissió quedaria justificada en la mesura en què la imatge és captada de manera accidental i secundària en relació amb la resta de la informació gràfica en què s'insereix (STS de 22 de febrer de 2007).

D'acord amb aquests preceptes, la captació d'imatges de persones físiques "identificades o identificables" de manera accidental o incidental per mitjà de l'ús de "drones" es podria considerar respectuosa amb la LOPD, en existir habilitació legal suficient (article 6.1 LOPD).

Ara bé, atesa la complexitat en poder determinar, amb antelació a l'inici de l'ús dels "drones", si la captació d'imatges de persones físiques "identificades o identificables" serà merament incidental o accidental, es recomana emprar programes d'anàlisi de vídeo per tal d'evitar la captació d'imatges de persones físiques, o bé la seva identificació. Aquestes eines permeten la destrucció, durant la mateixa filmació, dels fotogrames de vídeo corresponents a una cara humana de manera immediata, de tal manera que les imatges no arribaran a ser mai captades, així com la possibilitat de, en cas de captar-se, difuminar-les. Si això no fos possible, caldria procedir a la destrucció d'aquelles parts de les filmacions en què hi constin imatges de persones físiques "identificades o identificables" que no puguin ser considerades com a merament accessòries (article 4.5 LOPD).

Pel que fa, en concret, a la utilització de "drones" en espais tancats (per exemple, dins un edifici o monument arquitectònic), caldrà tenir en compte que, en la mesura que la captació i l'enregistrament d'imatges de persones físiques "identificades o identificables" en aquests espais es produeixi de manera merament accessòria en un esdeveniment públic, les previsions de la LO 1/1982 habilitarien igualment el tractament d'aquestes dades personals.

En cas contrari, és a dir, si les imatges de persones físiques "identificades o identificables" captades en espais tancats en què té lloc un esdeveniment públic no apareixen de manera merament accessòria, caldrà comptar amb el consentiment dels afectats per poder filmar-hi mitjançant l'ús de "drones" (article 6.1 LOPD).

En particular, caldrà examinar, prèviament a l'ús dels "drones", si de la naturalesa de l'espai en qüestió o de les seves característiques es pot desprendre la captació d'imatges que podrien revelar la ideologia, l'afiliació sindical, la religió o les creences de les persones afectades (per exemple, en la filmació a què es fa referència en l'escrit de consulta sobre Montserrat s'aprecia com també s'han captat imatges de l'interior de l'Abadia).

En cas afirmatiu, caldrà tenir en compte que, en aquests casos, la captació d'imatges de persones físiques "identificades o identificables" només seria possible si es comptés amb el consentiment exprés i per escrit d'aquestes persones, atès que la normativa de protecció de dades protegeix de forma reforçada les dades personals de caràcter més sensible.

En concret, l'article 7 de la LOPD disposa que:

"1. D'acord amb el que estableix l'apartat 2 de l'article 16 de la Constitució, ningú no pot ser obligat a declarar sobre la seva ideologia, religió o creences. Quan en relació amb aquestes dades es procedeixi a recollir el consentiment a què es refereix l'apartat següent, s'ha d'advertir l'interessat respecte al seu dret a no donar-lo.

2. Només amb el consentiment exprés i per escrit de l'afectat poden ser objecte de tractament les dades de caràcter personal que revelin la ideologia, l'afiliació sindical, la religió i les creences. S'exceptuen els fitxers mantinguts pels partits polítics, els sindicats, les esglésies, les confessions o les comunitats religioses i associacions, les fundacions i altres entitats sense ànim de lucre, amb finalitat política, filosòfica, religiosa o sindical, quant a les dades relatives als seus associats

o els seus membres, sens perjudici que la cessió d'aquestes dades requereix sempre el consentiment previ de l'afectat.
(...)"

Per tant, llevat que es pogués comptar amb el consentiment exprés i per escrit dels afectats, els "drones" haurien de fer-se servir quan aquests espais estiguessin tancats al públic, moment en què es podria garantir que no es captaran imatges de persones físiques "identificades o identificables".

Dit això, escau apuntar que, de conformitat amb l'article 4.5 de la LOPD, les filmacions efectuades amb "drones" en què de manera accessòria apareguin imatges de persones físiques "identificades o identificades" només podran ser conservades durant el temps estrictament necessari per donar compliment a la finalitat de què es tracti en cada cas. Complerta dita finalitat, caldrà procedir a la destrucció de les parts de les filmacions en què puguin aparèixer dites imatges, o bé caldrà anonimitzar-les.

Òbviament, un cop anonimitzades aquestes imatges, així com en cas que no es captessin i per tant no resultés aplicable la LOPD, les filmacions podrien ser conservades durant el temps que es considerés oportú.

V

Menció a part mereix la utilització de "drones" per a finalitats personals, privades o domèstiques, a les quals l'escrit de consulta es refereix com a finalitats "particulars".

En aquests casos, caldrà tenir en compte, d'entrada, que, amb independència que es captin i enregistren (es tractin) imatges de persones físiques "identificades o identificables", la LOPD exclou del seu àmbit d'aplicació "els fitxers mantinguts per persones físiques en l'exercici d'activitats exclusivament personals o domèstiques" (article 2.2.a).

En el mateix sentit, l'article 4.a) RLOPD afegeix que "només es consideren relacionats amb activitats personals o domèstiques els tractaments relatius a les activitats que s'inscriuen en el marc de la vida privada o familiar dels particulars".

Partint de la premissa que l'ús habitual de "drones" per "particulars" sol emmarcar-se en un context d'oci i d'entreteniment, per tant, en un context que pot qualificar-se com a part de la vida privada o familiar de la persona que l'empra, no hi hauria cap impediment, des de la vessant del dret a la protecció de dades personals, per utilitzar aquest tipus d'aeronaus.

Ara bé, fora d'aquest context, la utilització de "drones" per particulars amb altres finalitats que comporti la captació i l'enregistrament d'imatges de persones físiques "identificades o identificables" haurà de respectar els principis i obligacions establerts a la LOPD i a què ja s'ha fet referència a l'apartat anterior d'aquest dictamen.

VI

Finalment, escau apuntar que la competència en relació amb el control del compliment de la normativa de protecció de dades per part de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades comprèn els fitxers i tractaments duts a terme per les entitats relacionades en l'article 3 de la Llei 32/2010:

- a) Les institucions públiques.
- b) L'Administració de la Generalitat.

- c) Els ens locals.
- d) Les entitats autònomes, els consorcis i les altres entitats de dret públic vinculades a l'Administració de la Generalitat o als ens locals, o que en depenen.
- e) Les entitats de dret privat que compleixin, com a mínim, un dels tres requisits següents amb relació a la Generalitat, als ens locals o als ens que en depenen:
  - Primer. Que llur capital pertanyi majoritàriament als dits ens públics.
  - Segon. Que llurs ingressos pressupostaris provenguin majoritàriament dels dits ens públics.
  - Tercer. Que en llurs òrgans directius els membres designats pels dits ens públics siguin majoria.
- f) Les altres entitats de dret privat que prestin serveis públics per mitjà de qualsevol forma de gestió directa o indirecta, si es tracta de fitxers i tractaments vinculats a la prestació d'aquests serveis.
- g) Les universitats públiques i privades que integren el sistema universitari català, i els ens que en depenen.
- h) Les persones físiques o jurídiques que compleixen funcions públiques amb relació a matèries que són competència de la Generalitat o dels ens locals, si es tracta de fitxers o tractaments destinats a l'exercici d'aquestes funcions i el tractament es duu a terme a Catalunya.
- i) Les corporacions de dret públic que compleixen llurs funcions exclusivament en l'àmbit territorial de Catalunya als efectes del que estableix aquesta llei.”

Fora d'aquests supòsits, el control del compliment d'aquesta normativa correspon a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, de conformitat amb l'article 37 de la LOPD.

D'acord amb les consideracions fetes fins ara en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

La utilització de “drones” amb finalitats civils o comercials, en la mesura en què no comporti la captació i l'enregistrament d'imatges (i veus) de persones físiques “identificades o identificables”, no es trobaria sotmesa al règim establert a la normativa de protecció de dades personals.

De produir-se una captació d'imatges de persones físiques “identificades o identificables” en espais públics, aquesta podria ser conforme amb la normativa de protecció de dades personals en la mesura que les imatges d'aquestes persones apareguin com a merament accessòries en esdeveniments públics (article 8.2.c) LO 1/1982). No obstant això, es recomana l'adopció de mecanismes de dissociació o anonimització d'aquestes imatges, o la destrucció de les parts de les gravacions en què hi constin en els termes exposats en aquest dictamen.

La captació i l'enregistrament d'imatges de persones físiques “identificades o identificables” en espais tancats, tret que apareguin com a merament accessòries en esdeveniments públics, requereix el consentiment de les persones afectades (article 6.1 LOPD). Dit consentiment haurà de ser exprés i per escrit, si la captació té lloc en espais que, per la seva naturalesa o característiques, podria comportar revelar la ideologia, l'afiliació sindical, la religió o les creences de les persones afectades (article 7 LOPD).

En qualsevol cas, les imatges captades només es podran conservar pel període de temps estrictament necessari per donar compliment a les finalitats preteses.

La utilització de “drones” en el marc de la vida privada o familiar restarà exclòs de la normativa de protecció de dades personals.

Barcelona, 18 de desembre de 2013